

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ -СКРИПТА“ ОД ДОЦ.
Д-Р ОЛИВЕР ФИЛИПОСКИ И ПРОФ. Д-Р ЕЛИЗАБЕТА МИТРЕВА,
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2102-191/5 од 249. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на 16.7.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Татјана Бошков**, вонреден професор на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- д-р **Душко Јошески**, доцент на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ-СКРИПТА“ од доц. д-р **Оливер Филипоски** и проф. д-р **Елизабета Митрева**, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика – Гевелија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот „Управување со ризици - скрипта“ за предметот Управување со ризици се изучува на прв циклус, трети семестар, втора година на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Предметот е задолжителен на насоката Бизнис логистика и бизнис администрација и со неделен фонд на часови од 3+2+2.

Приложениот ракопис е во согласност со наставната програма од насоката Бизнис логистика и бизнис администрација и ја опфаќа наставната материја за студиската програма Бизнис логистика и бизнис администрација на Факултетот за туризам и бизнис логистика.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот е напишан на 135 страници, на стандарден македонски јазик во А4 формат, нормален проред, фонт Arial, со македонска поддршка и големина на буквите 11.

Се состои од осум поглавја, при што секое поглавје е во согласност со наставната програма по предметот Управување со ризици. Обемот по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Досега во нашата земја не е објавен ваков ракопис под овој наслов. Има определена литература на економските и организациски факултети во земјава, но со наслов „Управување со ризик“ и опфаќаат проблематика на управување со ризиците во финансиското работење или банкарското работење. Овој ракопис дава поширок пристап на управување со ризиците на сите претпријатија, не само на финансиските институции и според пристапот одговара на студиската програма Бизнис логистика и бизнис администрација.

Краток опис на содржината: Во првото поглавје се разработуваат поимот и функцијата на управувањето со ризици. Прикажан е историскиот развој на функцијата управување со ризици и претставени се современите концепции за функцијата управување со ризици. Во овој дел се обработени сличностите и разликите на управувањето со ризици според безбедносниот инженеринг и осигурувањето.

Второто поглавје ги обработува целите на управувањето со ризици. За да бидат поставени целите на управување со ризик мора прво да се согледа односот на цената на ризикот, односно трошоците што некој ризик може да ги направи на определено претпријатие и вредностите на тоа претпријатие на пазарот. Во процесот на управување со ризикот првенствено е потребно да се утврдат целите на програмата за управување со ризици, т.е. прецизно да се одлучи што некое претпријатие очекува од својата програма за управување со ризикот. Целите може да бидат пред настанување на штетата т.е. загубата и по настанување на штетата т.е. загубата.

Во **третото поглавје** е разработено местото на функцијата управување со ризикот во рамките на организацијата на претпријатијата. Секое претпријатие има свои управувачки функции, а со тоа и определени активности во функција на управувањето со ризици. Надлежностите и делегираните активности се обврска на менаџерите за ризици, а тие имаат различни деловни односи со сите функции во претпријатијата. Разработени се односите со сметководствената, финансиската, маркетиншката, производствената и правната функција во претпријатијата. Во ова поглавје е разработено и значењето на надворешните услуги за управување со ризици и консултанти, но и тесните корелации со осигурувањето.

Четвртото поглавје се однесува на процесот на управување со ризици, кој се состои од идентификација, анализа, проценка, примена на методи и контрола. Во рамките на идентификација се разработени начините за идентификација на ризиците кои можат да бидат интерни и екстерни и методите кои се применуваат во оваа фаза. Во фазата на анализа се разработени начините на кои се прави описот на ризиците и методите кои може да се примената. Проценката на ризиците се остварува низ процесот на квалитативно и квантитативно проценување на ризиците. Во рамките на примената на методите за управување со ризиците на претпријатијата им стојат на располагање методите на физичка контрола, методите на финансиска контрола и методите на внатрешно справување со ризиците. Во ова поглавје исто така се разработува и начинот на избор на управување со ризиците и механизмот на контрола како завршна фаза во процесот на управување со ризиците. На крајот е разработено интегралното управување со ризици, управувањето со личен ризик и предностите во процесот на управување со ризици.

Петтото поглавје се однесува на дефинирањето на ризикот и негово појдовно определување во деловните процеси. Ризикот е тесно поврзан со поими кои се тесно поврзани со него, но се различни и битни за распознавање во процесот на реализација на штетниот настан. Ризикот е условен од неизвесноста, опасноста, hazardот, непосредната причина, можноста или веројатноста да се случи штетата, штетниот настан и штетата.

Во **шестото поглавје** се разработени видовите на ризици и начините на нивно класифицирање. Разработени се чистиот и шпекулативниот ризик, статички и динамички ризик, објективни и субјективни ризици, фундаментални и посебни ризици, распределен и нераспределен ризик, мерливи и немерливи ризици, осигурливи и неосигурливи ризици, деловни ризици и ризици кои допрва би се појавиле (emerging risks).

Седмото поглавје се однесува на ризиците во финансиското работење и потребата од управување со ризици во финансиското работење. Прво се разработува дефинирањето на ризиците во финансиското работење и потребата од управување со ризици во финансиското работење. Во вториот дел од ова поглавје се разработени основните ризици во финансиското работење: кредитниот ризик, каматен ризик, валутен ризик (девизен ризик и останати пазарни ризици), ризик на изложеност на банката, ризик на вложување на банките, ризик на земјата, оперативен ризик, репутациски и законски ризик и ликвидносен ризик.

Во **осмото поглавје** се разработува процесот на управување со ризиците во финансиското работење, структура при администрирање на процесот на управување со ризик, информациона решенија за мерење, анализа и контрола на ризиците, стратегија за управување со ризик во банки, систем за управување со ризикот според законот за банки и значењето на управувањето со ризик во финансиските институции.

На крајот, соодветно се нотирани сите библиографски единици кои се цитирани во текстот. Може да се констатира извонредна систематичност во презентирањето на содржините на ракописот. Авторите покажуваат големи научни и стручни познавања на третираната проблематика. Начинот на презентирање на проблематиката за управување со ризици е многу пристапен со примена на јасни примери од непосредната практика, што овозможува стекнување многу јасна слика за подготовка на наставниот час по предметот Управување со ризици. Сметаме дека материјалот, како скрипта, претставува добра основа за подготовка на студентите во делот на теоретските барања, но едновремено и практичните потреби по предметот Управување со ризици за студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Концизното и експлицитно презентирање на проблематиката од областа на управувањето со ризици дава голема можност за користење на овој материјал и од страна на сите оние чинители кои на каков било начин се директно или индиректно поврзани со управувањето со ризици.

Согласно со горенаведените констатации, а врз основа на детално анализирање на содржината на ракописот, го даваме следниов

ЗАКЛУЧОК

Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите и условите за издавање скрипта според Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Со оглед на изложеното, на **Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип со задоволство му препорачуваме ракописот „Управување со ризици - скрипта“ од авторите доц. д-р Оливер Филипоски и проф. д-р Елизабета Митрева да биде издаден како скрипта.**

Рецензенти:

Д-р Татјана Бошков, вонреден професор, с.р.

Д-р Душко Јошески, доцент, с.р.